

TIJDSCHRIFT

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM

19^e Jaargang

AMSTERDAM

JOHANNES MÜLLER

1911

Gemengde Berichten.

Het Bergsche munthuis te Harderwijk.

In eenen brief van den magistraat van Harderwijk aan het Hof van Gelderland van 8 Juli 1589 1) leest men :

„dat wy vuer opgerichten reces mitten Grauwe Susteren op oer alimentatie verdragen siinde, dieselve ons doemaels onder anderen oer huys ende wohninge, binnen deser stadt gelegen, mede opgedraegen ende getransporteert hebben ende dat wy demnhae (omme te fourniren die beloefde alimentatiën) die voirs. woeninge aen den *Bergschen Muntmeyster* SCHEVICKHAVEN verhuurt hadden, ende dat U. E. volgens (nl. in 1584) aen ons versocht hebben, off wy niet mit gedachten SCHEVICKHAVEN wolden handelen, dat hy dat munthuys wederom verlaete ende dat alsoe der itziger muntmeyster synen voeth in des voirs. SCHEVICKHAVEN'S schoe weeder mochte steecken, twelck wy ons, om U. E. ende der Landtschap daermede to gerieven, doemaels lieten gevallen ende siinnen eyndtlicken nae voele swaericheysts mit gedachten SCHEVICKHAVEN overcoemen, dat hy tovrede was dat munthuys ende syne daeran hebbende pachtjaeren op seeckere conditiën wederom te verlaten.”

Dat de Bergsche munt te Harderwijk gevestigd is geweest, was niet onbekend : DE VOOGT vermeldt dit op blz. 19 van zijne *Geschiedenis van het muntwezen der provincie Gelderland 2)* ; maar nieuw is, voor zoo ver ik kan nagaan, de bijzonderheid, dat daarvoor korten tijd gediend heeft hetzelfde gebouw, het voormalige klooster der Grauwe Zusters, dat van 1584 af de Provinciale munt heeft gehuisvest.

J. S. v. V.

1) *Brieven van het Hof met het kwartier van Arnhem*, N°. 5951.

2) Zie ook SCHRASSERT, *Harderwicum antiquum* (1730) I, blz. 87.

Een waarschijnlijk verloren geraakte plakket.

In het scheikundig laboratorium te Leiden werd van 6—8 April jl. een kleine tentoonstelling gehouden, gewijd aan de nagedachtenis van den 1 Maart 1911 te Berlijn overleden nederlandschen scheikundige, prof. dr. J. H. VAN 'T HOFF. Daar bevond zich o.a. een foto van een hem bij zijne benoeming tot eeredid der Deutsche Chemische Gesellschaft door zijne leerlingen aangeboden plakket.

Zijn linksgewend, zeer goed gelijkend hoofd; op de afsnede van den hals: E. VAN DEN BOSSCHE (beeldhouwer te Amsterdam, modelleerde den penning ter eere van mr. F. TH. WESTERWOUDT bij zijn 40-jarig lidmaatschap der Staten van Noord-Holland, ZWIERZINA, n°. 1243).

Daaronder schuin geplaatst:

IACOBUS HENDRICUS VAN 'T HOFF
PHYSICAM CHIMICAE ADIUNXIT

en recht geplaatst:

MAGISTRO DISCIPULI
20 DEC. 1889

Men vermoedt, dat VAN 'T HOFF weinig waarde aan dit geschenk heeft gehecht, althans pogingen bij zijne familie in het werk gesteld om het origineel te kunnen tentoonstellen bleven zonder resultaat — het origineel was nergens te vinden!

De vriendelijke leidsman op deze tentoonstelling, dr. W. P. JORISSEN, lector in de anorganische chemie te Leiden, deelde mij mede, dat aan PIER PANDER het modelleeren van een plakket was opgedragen, welke ter eere van VAN 'T HOFF in het physisch-chemisch laboratorium te Utrecht, dat zijn naam draagt, zal worden aangebracht en vermoedelijk ook verkleind voor de deelnemers aan deze hulde aan den beroemden nederlandschen scheikundige verkrijgbaar zal worden gesteld.

Z.

Muntwaarde in Holland.

1457—1458.

De grafelijke houtvester in het Haarlemmerhout boekte over het tijdvak 1 Januari 1457—1 Januari 1458 ontvangsten en uitgaven in „payment, viertich groten voor 't pont gerekent ende alle payment daerna, dat gancber is.”

Onder de uitgaven komen voor :

Rintsche guldens ad 1 g (= 40 groot of 20 stuivers).
 Postulaetse guldens ad 13 β (= 26 groot of 13 stuivers).
 Stuivers ad 1 β (= 2 groot).

Hij deed van zijn beheer over 1457 op 16 December 1458 rekening en verantwoording naar deze evaluatie:
 de Ingelsche nobel ad 8 β 4 d gr. (= 50 stuivers),
 de Leeu ad 5 β gr. (= 30 stuivers),
 het Guilhelmus scilt ad 3 β 6 d (= 21 stuivers),
 de Peter ad 3 β 2 d gr. (= 19 stuivers),
 de Stuver ad 2 d gr.

*Naar de rekening in het Algemeen Rijksarchief
 te 's-Gravenhage, afd. Rentmeesterschappen, XIII,
 44, medegedeeld door*

AUG. SASSEN.

Zilver- en Goudwaarde te Antwerpen in 1581.

Ons medelid de heer A. HOLLESTELLE heeft in zijne *Geschiedkundige Beschrijving van Tholen en Omstreken* op blz. 452 eene notarieele akte doen afdrukken, waaruit het volgende is op te maken :

Op 30 Mei 1581 werden te Antwerpen kerksieraden versmolten om als oud zilver en als oud goud te worden verkocht. De goudsmid, die het werk verrichtte en daarvoor afzonderlijk werd betaald, kocht het oud zilver tegen 62 β

Vlaamsche groot per mark fijn en het oud goud tegen 34 ₯ 13 β 4 ð Vlaamsche groot per mark fijn.

De verhouding van den prijs van fijn zilver tot dien van fijn goud was derhalve toen en daar = 1 : 13²⁹/47.

AUG. S.

Geldersche dubbele dukaat van 1589.

Volgens de hiervoor op blz. 147 afgedrukte ordonnantie had de Geldersche dubbele dukaat, — remedie niet gerekend, — eene zwaarte van 7.031 gram en hield hij 6.909 gram zuiver goud in. Volgens DE VOOGT was de koers van uitgifte 6 guld. 12 st., zoodat een gulden toen eene waarde van 1.047 gram zuiver goud vertegenwoordigde. Overeenkomstig de wet van 6 Juni 1875 (*Staatsbl.* n°. 117) vertegenwoordigt onze tegenwoordige gulden eene waarde van 6.720 gram zuiver goud.

AUG. S.

De nieuwe onder-direkteur van het Kon. Penningkabinet.

In Mei jl. werd tot onder-direkteur van het Kon. Penningkabinet benoemd dr. M. A. EVELEIN, die sedert een viertal jaren, eerst als assistent, later als konservator verbonden was aan het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden, waar hij hoofdzakelijk het numismatisch en epigrafisch gedeelte voor zijne rekening had.

Hij promoveerde in 1908 op proefschrift: *De Institutio Olympiacis eorumque propagatione extra Olympiam quaestiones variae.* (Over den invloed der Olympische spelen buiten Olympia). In de verhandeling van zijne hand: *Een Romeinsche helm uit de Peel (Oudheidk. Mededeelingen van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden, deel V, 's-Gravenhage, MARTINUS NIJHOFF 1911)* vinden wij eene beschrijving

van de bij dien helm gevonden munten, belangrijk omdat daardoor met zekerheid bepaald kon worden, dat de helm behoorde tot de 4e eeuw, terwijl tot nog toe omtrent dergelijke, in het buitenland gevonden helmen slechts werd verondersteld, dat ze van de 4e of 5e eeuw waren. Want deze vondst was geen z.g. grafvondst; de drager moet in de Peel bij Deurne verongelukt zijn; de munten waren het geld, dat hij op zak had.

Wij wenschen den nieuwen onder-direkteur geluk met zijne benoeming en hopen, dat zijne samenwerking met den direkteur even aangenaam en ook even vruchtbaar moge zijn, als het geval was met dezen en wijlen
DE DOMPIERRE DE CHAUFÉPIÉ. Z.

*Verhaal van het ontstaan van den gedenkpenning op
de vrijverklaring van Amerika in 1782,
door S. WIGERSMA Hz.*

Thans is in druk verschenen de interressante lezing door onzen mede-redakteur gehouden op de vergadering te Amsterdam op 19 Oktober 1910 1). De 32 blz. tellende brochure heeft aan het hoofd de afbeelding van den penning, ontleend aan VAN LOON, *Vervolg Pl. LV, n°. 572*; nogmaals voorkomende op blz. 29. In den tekst vinden we verder afgebeeld een ontwerp voor de Kz. en een detailteekening van het Friesche wapen; een drietal goed uitgevoerde platen geeft afbeeldingen van de verschillende ontwerpen van heeren leden der door de societeit „door Vrijheid en IJver” te Leeuwarden benoemde kommissie. Eindelijk geeft plaat IV een reproductie van „de Friesche maaltijd”, een schilderij uit de 16e eeuw, aanwezig in het Friesch Museum te Leeuwarden, aan hetwelk de kleeding van den op den penning voorkomenden Fries is ontleend.

Met genoegen lazen wij nog eens rustig na, wat we ten vorigen jare met belangstelling aanhoorden. Z.

1) Zie *Tijdschrift* 1911, blz. 58.

*De Historiepenningen van FRANS VAN MIERIS
in 1786 tegen verminderden prijs te koop aangeboden.*

In mijn exemplaar *Beschrijving der Nederlandsche historiepenningen* door VAN LOON trof ik onderstaande annonce van de boekverkoopers PETRUS CONRADI en P. VAN DER PLAATS aan, waarin zij de *Aloude historie* van VAN LOON en de drie deelen van FRANS VAN MIERIS' *Historie der Nederlandsche Vorsten* tegen veel verminderden prijs te koop aanbieden. Daer de inhoud der aankondiging niet onaardig is, meen ik onze lezers genoeg te doen met ze in dit tijdschrift te laten afdrukken.

GERARD VAN LOONS
ALOUDE HOLLANDSCHE
HISTORIE
En
FRANS VAN MIERIS
HISTORIE
DER
NEDERLANDSCHE VORSTEN.
BEHELZENDE 'BYZONDERHEDEN, DE XVII
NEDERLANDSCHE PROVINCIEËN BETREFFENDE,
VAN DE AANKOMST DER BATAVIËN
HIER TE LANDE TOT OP DEN DOOD VAN
KEIZER KARÈL DEN VYFDEN.
TE SAMEN VYF DEELEN IN FOLIO, HEERLYK VAN DRUK, EN
VERSIERD MET MEER DAN TWEEDUIZEND PRENTVER-
BEELDINGEN, ZO PENNINGEN, ALS KAARTEN,
AFBEELDINGEN VAN GEDENKSTUKKEN, EN
VERTOONINGEN VAN KLEEDING,
PLEGTIGHEDEN ENZ. ENZ.

Waarvan aan de eerstkomenden, doch niet langer dan tot den laatften van November 1786, eenige exemplaaren ongebonden worden aangeboden tot verminderende pryzen,

Als op groot papier voor 26 Gld., in plaats van 80 Gld.
En ordinair papier voor 18 —, — — — 60 —

Te AMSTERDAM by PETRUS CONRADI,

Te HARLINGEN by V. VAN DER PLAATS,

En verder by de voornaamfte Boekverkoopers in de Republiek.

De Zeventien Nederlandfche Provinciën hebben van zeer vroege dagen af, en tot aan den dood van Keizer Karel den Vyfden, zo veel deels gehad in den ommezwaai der Staatsgevallen van Europa, dat derzelve zeldzaamheden, grootmoedige heldendaaden, infellingen, gewoonten en wetten, zo in Vrede als in Oorlog, zo in Staat als in Kerk, de fchrandere Schryvers GERARD VAN LOON en FRANS VAN MIERIS te recht hebben aangefpoord, om de famenhegting dier landfchappen en derzelve Gefchiedenifen te befchryven. Zy beide waren ook juist de Autheurs aan wien zulk eene taak, in verwachtinge van den besten uitflag, kon worden toebetrouwd, als hebbende beide die Heeren met zonderlinge geleerdheid en fynheid van onderscheidend oordeel, en tevens met zwaare kosten, de zaaken in zulk een licht gefield, als zy nog nooit tot onze kennis waren gekomen, zo in het toeffen en vergelyken der oude Schryvers van dien tyd, als in het verzamelen van Schrifte-lyke bewyzen, en het tekenen en doen graveeren van een ongemeen groot getal verftrooide Penningen, welke zowel tot opheldering als vermaak konden dienen.

Verder vindt men in dit Werk, met eene zonderlinge uitvoerigheid, het leven en de bedryven van onzen grooten Landgenoot Keizer Karel den Vyfden, die, na 't aanvaarden der regeeringe zyner Nederlanden, den troon van Spanje

en dien van 't Keizerryk beklom. Geheel aanmerkelyk zyn de gebeurtenisfen, welke in het tydbeck zyns levens hier te lande zyn voorgevallen; en onze fchrandere Autheurs hebben met ongemeene klaarheid befchreeven de wyze waarop Friesland aan dien Vorst onderdanig wierd, als ook hoe Utrecht, Overysfel, Groningen en Ommelanden, Gelderland en Zutphen, zyne magt onderworpen, en, in weerwil van veele doch vruchteloze tegenworftelingen, aan de andere Nederlanden gekoppeld, dus door zyn Keizerlyk vermogen tot een lichaam van Zeventien leden, en eindelyk, helaas! tot eene Kreits van het Duitfche Ryk gemaakt zyn. Of heeft men lust om het oog te flaan op den krygshandel: ontelbaare Oorlogen, Veldflagen, Belegeringen, Verfterkingen en Verwoestingen van Steden, bloedige Gevechten te water en te lande, zal men hier, met hulpe der Nederlanderen, in de voornaamste deelen der Wereld zien uitvoeren. Ook zal men hier de Vorsten en hunnen aanhang, onderling in een oogenblik, van vrienden vyanden, en van vyanden vrienden, zien worden; eenen der magtigfte Koningen van Europa geboeid wegvoeren; ja den Paus zelven in zyne eigene Zetelftad gevangen houden. De fterkfte banden van de eendragt der gemeene zaake zal men 'ermet geweld zien verfcheuren, en de Vryheid, door drift tot Vryheid, te grondé gaan. Ginds de hervorming van den Godsdienst, uit geringe beginfelen gefprooten, fpoedig tot zulk een vermogen tegen ban en boeten zien opwasfen, dat ze niet alleen Opper- en Nederduitschland maar ook geheel Europa deed fiddersen, ja den Pauslyken zetel aan 't waggelen bragt. Eindelyk zal men den Keizer, wars van de zorgen der wereld, zyn onmeetelyk gebied zien afleggen, en foberlyk in een afgezonderd Klooster den geest geeven.

In den loop dier zeldzaame gebeurtenisfen zullen wy, aan den eenen kant leerzaame voorbeelden van welfpreekendheid, verftand, trouwe, godvrucht, geduld en

dapperheid ontdekken ; doch aan den anderen kant ook affchuwelyke gedenkftukken van hovaardy, verwaandheid, verbittering, bloeddorst ; ja zelfs door sommige wellustigen en vermeetelen, hoe fchandelyk voor hun die zich aan den Godsdienst geheiligd hadden, de tucht zien verachten, de zeden bederven, en de eer vertreedden. Al hetwelk, gefterkt en opgehelderd met eene menigte Prentverbeeldingen, ten fpiegel onzer Landgenooten kan verftrekken in deeze meer verlichte dagen. Waarom ook in het Eerste Deel van van Mieris wordt gezegd :

Zie, hoe ons Land van ouds geworfteld heeft met
 [plaagen
 Van oorlog, oproer, moord, geweld en burgertwift ;
 Wat Hoeksch en Kabbeljaauwsch, dat vriend ontzag,
 [noch maagen,
 In anderhalfe eeuw al fchats en bloeds verkwift.
 Let, hoe bezwaarlyk 't juk is op den hals te drukken
 Van 't vrygebooren volk, hoe 't alle leed verdraagt,
 Ja liever fterven wil, eer 't zynen nek zou bukken :
 Daar Vriesland, Vlaandre, en gansch Europa van
 [gewaagt.

De Uitgeevers van dit Werk twyffelen niet of de Liefhebbers der Nederlanfche Gefchiedenisfen zullen deeze gelegenheid waarneemen om dit Werk tot zulk een' maatigen Prys magtig te worden ; en behouden aan zich het recht om, wanneer het Werk tot op de helft der Exemplaren is uitverkocht, het wederom te ftellen op den zelfden Prys waar voor het by de uitgaave werd verkocht. — De naamen van van Loon en van Mieris verbieden ons om iets tot opfiering van deeze Werken te zeggen ; by kundigen zyn zy overal in achtung, en zullen, vooral by de welkenkenden, in ons Vaderland altoos in hoogachtung blyven.

Deeze Werken zyn ook in fraaie half Eng. banden te bekomen.

Wij weten nu uit het voorafgaande, dat tot einde November 1786 deze vijf deelen, oningenaaid, en op ordinair papier gedrukt, voor / 18 te koop waren, terwijl ze in luxe-uitgaaf voor / 26 zouden worden afgestaan. Vroeger kostten deze boeken respectievelijk / 60 en / 80.

Er was dus op het einde der 18e eeuw nog een flinke voorraad van de opgenoemde penningwerken in den boekhandel voorhanden. Het aanbod heeft vermoedelijk succes gehad, want het werk van VAN MIERIS vindt men overal verspreid, terwijl de goedkoope prijs, waarvoor het thans nog te koop is, bewijst, dat een groot aantal exemplaren van dit fraai uitgevoerde standaardwerk in omloop moet zijn gebracht. De verkoop 1) van de *Aloude Historie* en van VAN MIERIS werk heeft den uitgevers blijkbaar niet zooveel voordeel opgeleverd als het groote penningwerk van VAN LOON, waaraan zij, volgens eigen mededeeling van den schrijver, meer dan / 80.000 hadden verdiend, terwijl VAN LOON zelf niet meer dan / 9000 had ontvangen, terwijl hij nog verplicht was geweest kleine onkosten daaruit te voldoen. 2)

Op het einde der 18e eeuw was ook in de Nederlanden nieuw wetenschappelijk leven ontwaakt. In de voornaamste steden van ons land zag men geleerde genootschappen op allerlei gebied tot stand komen, die door vermogende ingezetenen werden gesteund; ook de munt- en penningkunde werd al meer en meer beoefend.

1) Op eene veiling van G. THEOD. BOM van 19 December 1859, werden de opgenoemde boeken, benevens VAN LOON's *Beschrijving der Nederl. historiepenningen, Hedendaagsche Penningkunde* en vijf stukken *Vervolg* op VAN LOON te samen 11 deelen voor / 38.— verkocht.

Katalogus n° 347 van KARL W. HIERSEMANN te Leipzig (1907) biedt dezelfde boeken, behalve het *Vervolg* op VAN LOON, te koop aan voor 100 mark, terwijl L. FULDAUER in zijn *Catalogue de Monnaies et Médailles et de Livres Numismatiques* van September 1905, de *Aloude Historie* voor / 5 en VAN MIERIS voor / 7.50 wil afstaan.

2) Zie: *Tijdschrift* 1905, blz. 163.

Prijsvragen op numismatisch gebied werden uitgeschreven en beantwoord. 1)

De boekhandelaren CONRADI en VAN DER PLAATS hadden dus een geschikt tijd uitgekozen om de beroemde penningwerken van de hand te doen.

Zie hier ten slotte eenige namen van munt- en penningverzamelaars, die in 1786 kunnen hebben geleefd. Zij zijn getrokken uit eene „*Proeve eener naamlijst van munt- en penningverzamelaars in de Oude- of Noord-Nederlanden*„ bijeengebragt door C. G. BOONZAJER, notaris te Gorinchem (geboren 1788).

ABRAHAM VAN ALPHEN - Amsterdam en Leiden, was burgemeester in 1782.

Mr. JOH. IN DE BETOUW - Nijmegen, overl. 1820.

Mr. CORNELIS BOONZAJER - Gorinchem, overl. 1792.

JAN DE BOSCH JERSZ. - Amsterdam, overl. 1824.

J. VAN RAYE VAN BREUCKLERWAERDT - Amsterdam, overl. 1823.

ADR. VAN BYNKERSHOEK VAN HOOGSTRATEN -

's-Gravenhage, overl. 1827.

Mr. PIETER VAN DAMME - 's-Gravenhage, overl. 1808.

1) Zoo vroeg o.a. de Akademie van Brussel de beantwoording der vraag, „Aen te toonen de steden of andere plaatsen der Nederlanden in de welke de respectieve Souvereinen geld-speciën doen slagen gedurende de XIV en XV eeuw, enz. door: A. HEYLEN in 1787 uitvoerig beantwoord.

Van den Amsterdammer G. BRENDER A BRANDIS verscheen eene verhandeling over vaderlandsche munten, door eene plaat opgeluisterd, waarop de reaal, stooter, braspenning, tweeblanken, blank, groot en oortje, alle in 1786 reeds verouderd, zijn afgebeeld.

Het Groningsch genootschap: Pro Excolendo Jure Patrie gaf eene verhandeling uit „*Over de oude Groninger munten, voornamelijk die in het Stadsboek voorkomen*“, door H. L. WICHERS geschreven.

Van de bekende stempelsnijders MARTINUS en J. G. HOLTZHEY verscheen een uitvoerige Catalogus der door hen vervaardigde Medailles en Gedenkpenningen, betrekking hebbende op de voornaamste Historiën der Vereenigde Nederlanden, die, alhoewel zeer onvolledig, toch als een vervolg op het groote penningwerk van VAN LOON kan worden beschouwd.

En vele andere bijdragen meer.

- ANNA MARIA EBELING, wed. PAUL SWAN VAN
HOGGUER - Amsterdam, overl. 1817.
- JAN VAN EYNDEN - Nijmegen, overl. 1824.
- J. G. HOLTZHEY - Amsterdam, overl. 1809.
- PIETER JAGER - Amsterdam, overl. 1827.
- MARIA KUYP - Gorinchem, overl. 1812.
- NIC. CORN. LAMBRECHTSEN VAN RITTHEM -
Middelburg, overl. 1823.
- VAN LIMBEEK - Amsterdam, overl. 1830.
- PLOOS VAN AMSTEL - Amsterdam.
- JACOB POSTHUMUS - Amsterdam, overl. 1820.
- P. J. RETHAAN MACARÉ - Middelburg, overl. 1829.
- CORN. JOH. SERLÉ - Middelburg, overl. 1799.
- C. SINGENDONCK - Utrecht, overl. 1824.
- P. DE SMETH VAN ALPHEN - Amsterdam, overl. 1810.
- JEAN HENRI VAN SWINDEN - Amsterdam, overl. 1823.
- JAN H. TELTING - Amsterdam, overl. 1824.
- Mr. ABR. VAN TWIST - Amsterdam, overl. 1822.

Aan deze lijst zouden nog vele andere namen moeten worden toegevoegd om aanspraak op volledigheid te kunnen maken. Wij hebben ons echter bepaald tot die personen, welke uiterlijk 1830 zijn gestorven. Penningkundigen op de lijst voorkomende, waarbij de data van overlijden niet vermeld staan, hebben wij niet opgenomen.

M. D. M.

Huwelijkspenning van G. DE FLINES en R. DE WOLF 1636.

Door leaat van Mevrouw de Wed. Prof. Dr. SIJTZE HOEKSTRA BENEDICTUS, geb. R. A. VAN GEUNS is het Nederl. Museum voor Geschiedenis en Kunst in het bezit gekomen van een fraaien gouden gegraveerden penning, bij het huwelijk van REBECCA DE WOLF met GUILBERT DE FLINES op 20 April 1636.

Op de voorzijde geeft REBECCA den knecht van ABRAHAM

te drinken uit hare waterkruik, links de put, die door een grooten boom overschaduwd wordt, met de kameelen en knechten. Omschrift: * Van nahor recht haelt Abrams knecht. Sijns hernn Soon een vrou: Rebecka de reine, vindt haer bij de fonteine die Isack trouwen sou.

Keerz. Man en vrouw, elkander de rechterhand gevende, worden door God vereenigd. Rechts, op den achtergrond het bruiloftsmaal, links een bediende, uit eene deur komende, een schotel aandragede. Omschrift: Twee harten die oprecht in Liefde wel vernoecht: Bestaen haer trou in echt, den hemel tsamen voecht. Onder de voorstelling, in eene cartouche: Guilbert de Flines en Rebecca de Wolf — getrouwt A° 1636 den — 20 April.

Goud, 55 m.M.

GILBERT DE FLINES, geboren 10 December 1611, was koopman in de Warmoesstraat te Amsterdam. Zijn ouders waren PHILIPS DE FLINES, geb. te Antwerpen 7 Juli 1581, overleden te Amsterdam (?) in 1652, en STIJNTJE NISBERT, geb. te Gorinchem, overleden 1613, met wie hij 7 September 1605 te Rotterdam was gehuwd.

GILBERT huwde, zooals ons zijn trouwpenning leert 20 April 1636 REBECCA DE WOLF, geboren 8 April 1615, dochter van HANS DE WOLF van Keulen, koopman in de Warmoesstraat „in den Witten Wolff” en van CLEMENSKEN VAN DEN VONDEL, zuster van den dichter JOOST VAN DEN VONDEL.

GILBERT overleed 24 October 1671, zijn vrouw, die hem vier kinderen schonk, eerst 22 December 1700 1)

Behalve om zijn fraaie gravure is deze penning ook van groot belang, daar hij het huwelijk van een neef en nicht van J. VAN DEN VONDEL herdenkt.

A. O. v. K.

1) Zie JOHAN E. ELIAS *De Vroedschap van Amsterdam (1578—1795)*, II, pag. 1005.

*Modern copper coins of the Muhammadan States of Turkey,
Persia, Egypt, Afghanistan, Morocco,
Tripoli, Tunis, etc. by W. H. VALENTINE.
SPINK & Son. Ltd. London W.*

1911.

Een mijner oude kennissen, een ervaren journalist, placht stoutweg te beweren dat men, om met een nieuw onderwerp volkomen bekend te worden, daarover een artikel moest schrijven of eene voordracht houden. Hij gaf dit als ervaring uit zijne loopbaan, en onwillekeurig dacht ik aan dit gezegde, toen ik de inleiding las van het hierboven aangegeven boekwerk. De schrijver toch heeft een Turksch geldstukje aangetroffen, dat hij niet kon determineeren en vondt daarin aanleiding om alle Mohammedaansche kopermunten te bestudeeren en er een boek over te schrijven. Zijn werk bewijst, dat hij nu volkomen vertrouwd is met deze moeilijk te bepalen muntsoort. Jammer voor hem, dat hij het muntstuk, dat de aanleiding was tot zijn werk *niet* heeft kunnen beschrijven; dit ligt echter niet aan hem, doch aan de munt; er ontbreekt een gedeelte van het randschrift.

Het boek, in gr. oct. 203 pag. in linnen band, is in 13 hoofdstukken verdeeld, naar de verschillende landstreken. Bij ieder hoofdstuk treft men aan eene gekleurde kaart, een kort overzicht van de geschiedenis van het land en hier en daar eene lijst van regeerders en verklaring van woorden. Alle vermelde munten zijn afgebeeld, omdat ze op andere wijze niet te herkennen zijn. Op de tegenovergestelde bladzijde vindt men de volledige beschrijvingen naast de Arabische op- en omschriften de vertaling. De tekst is, in facsimile (naar 't handschrift), door middel van clichés afgedrukt. Het is een zeer verdienstelijk werk, dat den schrijver hooge eischen heeft gesteld, vooral op taal-

gebied. Er behoort eene stalen volharding toe drie volle jaren aan zoo moeilijken arbeid te wijden. Voor de kennis van de kopermunten der Mohammedaansche volken is het een onmisbaar handboek. Het mag in geen numismatische boekerij ontbreken.

W.

Jhr. Mr. J. M. H. J. DE GREZ. †

Eerst onlangs vernamen wij, dat Jhr. Mr. J. M. H. J. DE GREZ te Brussel, lid-oprichter van ons Genootschap, in September 1910 is overleden.

Z.

*Verslag van het Munt- en Penningkabinet van
het Friesch Genootschap (1909—1910).*

Muntvondsten in eigenlijken zin hadden in Friesland niet plaats; onder de aanwinsten vonden we: 1666 Penning van het koekbakkersgild ten name van JACOB LAMMERS. Koper. Niet bij DIRKS. (Er staat niet bij vermeld van welke plaats).

Z.

Jaarvergadering,

gehouden

te ROTTERDAM, in het Zuid-Hollandsch Koffiehuis,

19 Juni 1911.

Tegenwoordig: de Heeren AUG. SASSEN, Jhr. Mr. SNOECK, CORBELIJN BATTARD, DU CROOQ, BOM, ZWIERZINA, WIGERSMA, VAN KERKWIJK, KAM, Mr. HIJMANS, VAN DE WATER, RODBARD, SCHARP, en VISART DE BOCARMÉ.

Afwezig met kennisgeving: Mejuffrouw DE MAN, benevens de Heeren Dr. BRAAKENBURG, TER GOUW, BRUYNESTEYN, Mr. VAN LANSCHOT, CORN. BEGEER, Jhr. Mr. C. BEELAERTS VAN BLOKLAND, VAN LIS, Mr. SAAYMANS VADER, VOET, CAREL BEGEER en BORDEAUX.

Na lezing worden de notulen der vorige vergadering ongewijzigd goedgekeurd, en de verslagen van secretaris, conservator en penningmeester uitgebracht, terwijl de commissie tot nazien van de rekening mededeelde, dat deze in orde was bevonden en voorstelde den penningmeester te dechargeeren, hetgeen geschiedde.

't Verslag der commissie van redactie van het Tijdschrift zal later worden uitgebracht.

Tot gewoon lid worden benoemd de Heeren CAREL J. A. BEGEER, Mejuffrouw W. CANTER CREMERS en de Heeren Mr. A. E. H. GOEKOOP, H. J. SCHARP, Prof. Jhr. Dr. J. SIX en E. VOET; tot buitengewoon lid de Heeren G. CRONE, Dr. M. A. EVELEIN, Mevrouw Dr. GOEKOOP-DE JONGH en de Heer J. KNOTTENBELT TZN.

In de plaats van Dr. H. J. DE DOMPIERRE DE CHAUFÉPIÉ wordt de Heer A. O. VAN KERKWIJK tot bestuurslid gekozen, terwijl Jhr. Mr. M. W. SNOECK als zoodanig wordt herkozen.

Uit het thans weder voltallige bestuur worden de Heeren AUG. SASSEN als voòrztter, Jhr. Mr. SNOECK als onder-voorzitter en VAN KERKWIJK als secretaris aangewezen.

Onder applaus wordt Mejuffrouw DE MAN herbenoemd als lid der commissie van redactie van het Tijdschrift.

Voor het Tijdschrift wordt f 600.— toegestaan. Doordat op de werkvergadering verzuimd was de begrooting voor het Tijdschrift vast te stellen voor 't loopend jaar, wordt ook goedgekeurd, dat voor 't loopend jaar f 600.— kan worden besteed.

Als plaats van bijeenkomst in 1912 wordt Leiden aange-vezen, terwijl het bestuur gemachtigd wordt zoo noodig en zoo mogelijk een werkvergadering te organiseeren.

De Heer VISART DE BOCARMÉ geeft eenige interessante mededeelingen over de schutterspenningen van Goes, welke de Voorzitter verzoekt voor 't Tijdschrift te willen afstaan, terwijl de Heer DU CROOQ twee gedreven portret-penningen van PAULUS VAN VIANEN toont en een penning-plaat voorstellende de aanbidding der herders.

Voor de vergadering hadden de leden onder de wel-willende leiding van den directeur, den Heer A. HOYNCK VAN PAPENDRECHT, een bezoek aan 't museum van oud-heden gebracht, terwijl na afloop 't museum BOYMANS bezocht werd.

Een boottochtje langs de havenwerken van Rotter-dam met het welwillend door den Heer J. L. LA VERGE afgestane motorjacht *Gazeka* en een maaltijd in het societeitsgebouw der koninklijke roei- en zeilvereeniging „de Maas”, besloten den gezelligen dag.

De Secretaris,

SNOECK.
